

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

www.angp-hb.co.za

info@angp.co.za

KITABWA Heart Book

MUTIMA WA MUNTU BYAULI

COPYRIGHT

ISBN 0 - 908367 - 53 - 8

E-MAIL: info@angp.co.za

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. BOX 2191, PRETORIA, 0001, R.S.A.

(Une Mission de Littérature évangélique financée de dons)

(Reg. No. 1961/001798/08)

MUTIMA WA MUNTU BYAULI

**Nghanda ya leza ao kituti kya satana I yn 3:4-10
kuli wewe wasoma.**

Katabo kaka kalembelwe ntanzi tekalenu: Kalembelwe mu kyalo kya kifalansa myaka mia ibili yapitile kale. Katabo kaka kaletêle bantu elufu ingi mwenge ni bupalo bukata katumiwe nga kioo kya mutima mwakwimona balalume nu banakazi nu kumona vili mutima nga byamona mwine leza. Bengi bamwene mitima yabo ya mazambi. Kabili pa kekyo balapile nu kupoka mutima unge nu mutima upya mu kitabu keki. Pa wasoma kitabu kêki ifwanine ulanguluke nangwe nu kioo kya mutima obe mwakwimona nu kwisoma wê mwine. Nga wewe uli umo usinazumine ao mwine - kristu ubwêlele ku nyuma, uli kwimona namuna mutima obe nga mwine, Leza vya kumwene. Leza tapendelea. Wamona mutima pasili kukenta lukebu lwa muntu nangu langi yampapa. Satana nu sha-bana wababufi bonse nu mukulu wa mfinzi nu leza wakêno kyalo waisangula kuba nga malaika wa lubuto kabinke te malaika wa kîne nga vyapalania bantu bengi. Bantu bengi ba musango ozu bafulwa nga bamona sana mu yakwe ya langa byâli; nga vikyali kuntanzi ku kale; nu nsiku eno balipo babitambwa babufi; batumika nu bukengezi nu kwisangula kuba nga bitambwa bya kwa kristo; keki tekyakupapa pantu ata satana mwine waisangula kwaluka malaika wa lubuto 2 wak 13-14 satana watula bantu menso nu mulangwe tekuti bamone kibuzâ kya leza, wala bukata bwakwe. Kabili tebamwene Mupususi wabo Yesu Kristu 2 wak. 4:4 Bantu batulilwe menso nu mulangwe, na Leza wa kyalo kêno tebamwene nangwe baya lubilo ku maka kubutukila kuzêza kwa pê mu kyonto kya mulilo. Ku kyeni

kya Leza bali nga ba mpofu batawalwa na Leza wa kyalo kêno waef 2:2 Pa mulandu ozu Mwana wa Leza wakôkêle kutiona twêbo twa satana 1 Yn 3:8 kupwako tineni Leza. Mwanzie satana wakamibutuka. Yak. 4:7-8.

Pa wabelenga kitabu kêno nu kukenta sanamu ilimo kunti wavinda kumona musango ki vyauli. Teumona mutima obe, walapila mazambi obe tekufika wala kukâna ila sile ulapile nu kwitabila kuzimbula mazambi obe.

Tetulanda nangwe tetuli na mazambi twaibêpa bene wala kîne tekilimo munda mwetu ila tetuzimbula vilubo vyetu wene nu muzuminwa. Kabili wa kine nu wa nsambu wakakûsa mazambi etu nu kutusamba bubi bonse. Tekulanda nangwe tetuli na mazambi twamukita wene kwaluka wa lubuli wala mulandu wakwe teulimo muli fwe I Yn. 1:8-10 kupwako nakileni mu kuboko kwakwe Leza amilekêle mazambi enu nu kumisamba bubi na mulopa wakwe Yesu Kristo wa bei ikata.

Syani wewe watawalwa na Leza ao na satana? Uli muzia wa vibalo ao uli mutumisi wakwe Leza? Nga mazambi atawala bukome bobbe tekukâna inzi muliile Leza wakakupusula muli Yesu Kristu waizile pa kyalo apusule babifi abakensie ba mpofu, atufumie mu mfinzi, nu mfinzi ifume pa menso; waizile kututwala mu lubuto lwakwe lwakupapya. Yesu waizile kutufumia mu ma ka a vibalo vyetu. Syani wimêne ku kyeni kya Leza muzuuke amwene ni kumana bifikilwe byonse. Muli Yesu twapusukile kufuma mu vibalo vyetu.

Milimo yobe kufuma ku kyeni kya Leza. Wabumbile kutwi palingile ali kwandwa kumvwa? Akitile linso tavinda kumona? Mal 94:9. Pantu menso akwe a kumulu kwa nzila ya muntu nuye umwene nghêndelo yakwe yonse.

Tepali mfinzi wala ezio mfinzi ikata pa kuvinda kwifiika mpyoi Yobu 3:21-22. Pantu menso akwe Likolo amwene kyalo kyonse. Kutu elange wa maka ku mulandu wabo bapikikile mitima nu kupilibuka kwalwe.2 Mambo ya nyakati 16:9, Yoane 2:24.

Lisyuko kuusambilwe vibalo nu kupôzelwa vibalo vyakwe. Lisyuko ku olia muntu usipendêlwe kuzêza muntu olia mutima wakwe temuli bulema Mal. 32:1-5 (Zab 51.) Mpala lenu Yesu

ali wakûta: Mwize kwane bonse mwe baangaika nu bafininwe na miziko, nu nene nakamitûla (Mateo II:28-30).

SANAMU YA KWANZA (MUTIMA WA MUNTU MUBI)

Sanamu ezi yalangila mutima wa muntu usinazumine nu wa mazambi, muntu ozu nu mwalalume ao mwanakazi watawalwa na bya kyalo kêno nu lwinso nu maka a mubili. Sanamu ezi nu

kioo kine kya mutima wakwe nga vimumwene Leza mwine. Menso akwe akasikile nu kuunguzima alanga bukyakolwa Mezali 23:29-32. Nani walila owee? Nani wa menso akasi? Nubalia bakokola kisita kikata muli bwalwa, baya kukeba divai yasanziwanga. Mona bwalwa bwakasi, pa wabûbika mu kikombe bwaaluka bwa langi yakwe, bwakôka bukebuke. Mpela yakwe bwakisa nga kizoka bwatunka nga munga. Menso obe akamona bintu byeni nu mutima obe wakalanda byabule.

Pensina mutwe wamona mitima wa muntu. Mutima ozu nu kikalo kya tunama twalekana-lekana, twalanga vilubo vya kubalwa musango vilimo mu mutima mwa muntu. Mutima nu nghanda ya mazambi etu. Leza walanda: "Mutima wa muntu wabêpa kukila vintu vyonse uli nu bulwele bwa kufiika. Nani wakuvinda kuumana? Yeremia 17:9. Yesu mwine walandile: "Pantu mu mitima ya bantu mwafuma milangwe yabipile: "bukambwe, lwinso, kwipana, bukyende-ende, bukipondo, mutima ubi, misango yonse ya bubi, kikonko, matuka, kilumba, nu bya bupuba. Bintu bêbi byonse bibi bya munda mwa mutima wa muntu bya mwinona.

7. NDUBA-LUBA (nkuzulu)

Ëibumbwa kya ntanzi nu ndubaluba. Ozu nu kôni kaweme sana ka masako a langi ya kupapia. Pano kalanga kilubo kya kilumba (fieli) Kantanda ka kumakia, malaika wasubilwe mafuta, wali watweme lubuto lwakwe Leza, Kibanda Isaya 14:9-17 kuntendeko ibilisi tâli malaika wa mfinzi.

Kilumba kyamoneka mwingi. Mabumba a bantu aitona pa mulandu wa bunonsi bwabo nga: nghombe, mbuzi, mikoko, nghanda, ngubo ya bei ku menso kuweme, nu mubili wa batwala ku mfinzi. Bantu bengi bali nu kilumba pa mulandu wa makabila abo, bitebe bikata, kusoma kwabo, maka a mubili akubomba milimo ya mu kyalo keno, langi ya mpapa nu vintu visifwene. Bengi baezia kwiwamia pa kuvwala bizêle (bikomo) nu kusalaiwa nsalayo ku menso nu ku mubili nu kwisuba miti baswete katanzia Leza wabumbile mubili bwino. Leza wabapinga ba kilumba inzi wabapa banakile nema (Petero wal:sura 5:5).

Leza usulile kilumba nu kïtoni (Mezali 8:13) kilumba kya tangilila kuzêza, nu mutima wa kusakaana (wa kusanka-sanka) kupona. (Mezali 16:18).

2. KABWA

Kabwa kalanga lwinso lwa mubili, bubi nu bukambwe. Bantu bengi bapalana nu ozu kabwa, kubaya baanza kubembia nu bupungwe te bwatôna. Tebalavikizia balalume ao banakazi. Bupungwe nu bukambwe byavula mu nsiku êno ya mpela nu kabili ya bubi. Balumendo bengi tebamwene mwakwitîmina, kabili katanzia balalume nu banakazi boopile nu bôpilwe tebêzi kwilekêla. Kakilako sile bafwililwe bengi bekêle mu kyalo kya bupungwe kênô. Kilubo kya kândilwe sodoma nu gomola kyakwata ku bantu bengi. Bali bafikilizia milandu yalandile Yesu nangwe: “nsita ya ku mpela yakapalana nu nsiku elia yali ya sodoma nu gomola. Makabila ange akuta “Kabwa” wa bukende. Bantu ba ozu musango tebakapyana bufumu bwa ku mulu bwakwe Leza, pantu panze nu tubwa nu ba manga, nu bonse batona kubêpa nukukita. (Bimona 22:15). Pa mulandu ozu mubûtuke bukambwe. Kubalwa kilubo kyakita muntu nu nze ya mubili inzi bukambwe nu ku mubili wakwe mwine. Temumanine nangwe muli nghanda ya Leza, mwikêle MWEO MUZUKE wa LEZA? kyakalenga Leza akênone muntu onse wainona nghanda yakwe pantu nghanda yakwe nu izuuke, kabili i mwe bënka (I Wak. 3:16-18; 6:15-20).

3. KAPOLI (Ngulube)

Kapoli walanga lizambi lya bûkyakolwa nu bûkazule. Kapoli waliya vyose tasala kibipe nu kiweme byonse kwakwe biweme bili nu bange bantu. Bantu bange bali evi; balia nama ifwilile ku bulwele katanzia ku bipumo. Bange bamina mulopa nu kulia bintu bikaniziwe (Mateo 15:20, Isaya 66:17)

Pa keki bainona mibili yabo, nghanda yakwe Leza pa kulia nu kupêpa fwanka bintu bebi byainona nu kubîka sumu mu mulopa wabo byabatwala mu mazambi. Satana wabatawala ku lwinso lwa kupêpa fwanka. Nu maka akwe Leza sile bunke

mane mwalalume nu mwanakazi onse afume mu mibêle ibipe ya ozu musango. Bantu bengi balumendo, bakaziana, katanzia nu bakote kumo balanguluka nangwe kukolwa bwalwa te kantu. Inzi Leza waana nangwe kyakolwa onse takapyana bufumu bwakwe. Bwalwa tekya kulia, inzi nu kintu kya kumiletela lufu; kyatopia nu kuvuluka mulangwe. Bantu balia, bamina nu bipuba, bâkita bupungwe nu kwipana. Tekuba bakolelwe te bavinda kwipana ao kukita ovio. Bwalwa bwaleta kapuni, kusâla nu mazibo. Waluba pa bintu bêbi tali na matwi ao mulangwe. Mezali 20:1. 'Mu twêbo twakwe Musa onse wali nu mwana kinkula kabili kyakolwa, mwana ozu wali wapañile kumua mabwe afue. Torati ao mizilo 21:19-21. Balya bazênga bwalwa bwa musango onse nu babifi pamo nu balia basita nu bamini ba bwalwa bolia; pantu mulandu wa Leza walanda evi: "lisyamo ku babukila pa kili baye mu kukolwa; balia bazikîa bamina kufika nu busiku, mpaka bwalwa kwasaka mu tuvumo twabo nga mulilo (Isaya 5:11). Bulanda ku bantu baitasia kumina bwalwa bululile saana, balalume ba maka kusanzia bwalwa (Isaya 5:22) Bulanda ku muntu wamupêla nu kumusitila mwina-kwe bwalwa, wê wabiika sumu yobe nu kumukozia kabili (Habakuki 2:15) Temumanine nangwe babifi te bakapyana bufumu bwakwe Leza? Te kuti bamibêpe: ba bupungwe, nu bapupa mikisi, nandi balia balalana balalume-nke, nu bipondo, nu ba lwinsô, nu kyakolwa, nu bamatuka, nu ba lwibo tebakavinda kupyana bufumu bwakwe Leza (Wak. 6:9-10).

Kupwako mibêle ya mubili nu imwenekele: "bukende, ubi, byonse bya busoni, kupupa mikisi, bung'hanga, kukêdana, mazibo, bûnkua, kwiketekela, kukânana, lwinsô, bûkyakolwa, bûkazule, nu byonse bya musango ozu tekuti bakapewe bufumu bwa Leza. Bena Galatia 5:19-21. Te kukolwa na bwalwa, pantu bwainona bantu, pantu bwalwa bwainona bantu, inzi mwizule Mweo Muzuuke (waefeso 5:18). Yesu kiziba kya bukose wakûta ba kyaka, muntu tonvwa kyaka eze kuli nene amine menda asili

akusita, menda a bukose (Yn. 7:37-38) iza, wê wa kyaka iza ku menda, nu usili na lumeya; ize musite mulie; eyo ize, musite divai nu mabelekwa bula lumeya nu kwa bula bei. Pantu, kupoza mpango sababu ya bintu bisili bilio? Nu bulungo bwenu ku bintu bisili byaikutua? (Isaya 55:12)

4. FULUE AO KITILI

Kanama kaka kaenda bûke-bûke, kapwanikiziwa ku kilubo kya kukokola (kazita) nu bukyamanga, wene wa buvivu, wa kazita, wapona mu kwêziwa kwingi kwa misango yalekanalekana. Watona kwiba, waipana bukofu bwa mutima bwa twinôna, tekuti tulombe, tekuti tusome Bibilia. Kabili tukose ku kilongano. Bukofu bwalenga tekuti twifunze mulandu wakwe. Leza uli nu bukose bwa pee. Kazita nu kucelewa kwatwizila nu kutwibila nsita, kabili kwatutwala kukukandua. Leza paali wakulomba umupêle mutima obe lelo, Mulwani waiza lubilo nu kukwana ukokole mpaka lukêle ao bunge busiku busikêza kabili. Pange wakokola busiku kwa busiku, mwaka kwa mwaka nu penka papo lufu lwaiza kale nu kufwa bila kumana Leza, bila kupusuka kabili bila kristu. Pa kêkio Leza ali walanda: “Mweo Muzuuke waana evi: Lelo pa kunvwa lizui lyane te kukosie (kufinie) mitima yenu.” (Waebrania 3:7-8).

Kipapa kya musana kya fulue lingi kyaenda na banghanga, pa mulandu ozu kyapalaniwa ku lizambi lya kuzumina bungônga nu kupanda manga, pâli pa kuzumina Leza mukose; pali pa kumukuta Leza mukosya balwele pa malwele nu bukyuzi, bantu bazumina sanamu, mizi, mabwe, tusêngo, nu bintu bînge visili na bukose byaitonenwa na nghônga kipalile mumuzumine Kalenga, Ndabukizi, mwamuzi nu mupususi wetu. Leza wabaanine bena Izraeli nangwe: “Te kumuleke mwanakazi nghônga, mwipaye. (kutendeka 22:18.) Tekuti pasangwe umo wenu wakenta mukisi, wala olia wakênta nsita ibi, wala wa mazi, pantu muntu wakita beno waluvia kuli Likolo (kumbukumbu la torati 18:10-12).

Tekubâile bali nu mpepo, wala banghônga, tekubakute no kuti musingwêko bubu; nene ndi Likolo Leza wenu (bena

lawi 19:31) Nu olia wakabâila bampepo nu banghânga mane apungule nabo, nakamukonokela sana muntu olia nu kumwela kulê nu bantu bane. Kupwako isambeni mwaluke bazuuke, pantu nene ndi LIKOLO LEZA wenu (Bena Lawi 20:6-7) Yesu Kristu nu munghânga (si-nghanga) wa mutima, nu mupasi wa mubili wetu. Wene watulekêla vibalo vyetu vyonse nu kutukosya malwele êtu onse (zaburi ao malumbo 103:1-3) Nga muntu umo pali mwêmwê tevindile pa mulandu wa bulwele, akûte bakote ba kilongano bamulombele nu kôlia kulomba kwa buketekelo kuli kumukosya mulwele olia. Likolo wakamukosya. Nga ali nu kilubo, ali kumusamba. Kupwako mubwilane bubi bwenu, nu kulombelana kuti mukosiwe.

Pa wasoma kitabo kêki, languluka nangwe Leza walanda nu wewe nu kukwana ulapile mazambi obe onse nu kutûla bukose bobbe bonse kuli Leza. Inzi mutima obe ulinga mutima wa fulue wakubwila nangwe: Tekuya lubilo, te kuzumina lelo, wakazumina lukêle ao mulungu waiza ao mwaka waiza. Mufunde-nke mulume ao bâbâ obe ao tetela mbela bana bobbe nke. “Pali pa kwitabila lizui lya Leza, walonda lizui lyamubêpa kibanda. Nga wakita evi wafinia mutima obe; Ulinga kipapa kya fulue.

5. KAMFUMA

Kanfuma nu kanama kasilê sana kali nu amu yakumiina mulopa. Ozu kanama wapaniwa ku kikonko nu kusûlana nu mano abipile akwe muntu. Kubalwa kuntu watungululuwa na misûla nu wa mutima wa kiizi, kuti waya kubomba milo ya mubi, ntipo matuka nu kwipaana. Kyamoneka nga muntu wakolwa bwalwa wamina mutima wa kibanda, Ibilisi, têzi kwisunga mwine kabili. Bamwezo bamina mane bamone kabêpelo nu busale bwa kukita bubi katanzia sile kulondola bya baluviziwe. “Bwalwa nu sumu ya bizoka, kulula kwakilile kwa bizoka.” “Kulondola kuweme ku mutima wa mazambi, inzi Leza asûlile kulondola.” (MIZILO aokumbukumbu 32-33) Yesu walandle: “batonene bamisule.” LEZA walaile nangwe; wakatusamba vibalo vyetu nga twabalekêla batuluvizie.

6. KIZOKA

Kizoka, kibumbwa keki kyali kale kyaweme sana kyabêpele ADAMU nu EVA mu libala (bukaba) lya edeni kwinona bu-umo nu LEZA. Satana wabamwenene bunkwa luasile pantu paweme pa ali waikêle, pa kumona Leza byaakilile kutona mwalalume nu mwanakazi, bonse ba ntanzi. Kabili wamwene bunkwa (bwivu) papabikilwe na LEZA baluke ba KATEKA ba kyalo pali pakwe wene, lutanda wa ku makia, ozu KIZUA, kibanda. Pa mulandu wa bunkwa, satana watonene kwinona bu-umo bwabo nu LEZA. Wavindile kweli; bwivu bobu bufyême mu mutima obe; kabili watawala bukome bobo nu kabili akutanine nsansa, nsita; bantu bengi pa baangala nu kwikala bwino, katanzia bena kristu bene bamutumikila, kipalile bêsunge nu kwangaikila pa mulandu wa mutima wa bwivu bwakwe kizuwa. LEZA mwine wabapela bange milo wakusia wewe.

Bunkwa (bwivu) bwaleta matontonkanio a bubi ubalowe bange nu kwinona nseko nu bônobe nu kubêpaya balia bôsitonene. Bunkwa mu nghanda kati ka mwanakazi nu mulume wakwe kuti bwainona nghanda (kyupo) yabo nu bukose bwabo.

7. KYULA

Kyula kyalila pa kaseeba nu ku mbali menda; Wapalana nu lizambi lya butioyo, kikenu nu kutona lumeya (mpango), kisinte kya bubi bonse. ITimoteo 6-10. Mu kyalo kya kongo muli byula bya misango ingi yalekanalekana byalia nsuwa kupuuka tuvumo nu kufua. Muntu wa butioyo tatonene kupâko unge kaalyako ao kaali nako katanzia kupelako bapabi kapande ka nsabuni, waezia ku misango yonse, ku nsambu nu ku lwibo kukolonta bulungo bwa kyalo kêno bwainoneka, bwaliwa na kutu, busuwa nu kwibuwa na bipongo. LIKOLO YESU watwâna tubike pamo mutulo ku mulu kusili bipondo bêbi nu kusili kwaibwa. Pantu kuli katunzi kuli nu mutima obe (Mateo 19-20) Akani nu bakwabo bafwile; pantu batonene nolo, byuma nu nsalu ya mutengo ukata. Pa ozo mulandu, watwême kyatipilwe Yosua 7.

YUDA ISKARIOTI, musakwa wakwe YESU, wafwile pantu

watonene byuma kupita byaali watonene LIKOLO YESU (Mateo 27:3-5)

8. SATANA, KIBANDA, MULWANI

Satana nu sibo wa babufi bonse nu balia bonse balanda twa bufi nu tyenkya twa lubuli. Wene nu musungi wa tunama tonse, kabili nu likolo wa mitima yabo. Yesu walandile: “Mwe muli bena kibanda nu lwinso lwa siñwe lwamutonene kukita. Wene wali nghipani kufuma ku kutendeka, tâkonkele bya kine. Pâ-li walanda bya bufi, walanda byonka bili munda mwakwe, pantu nu wa bufi nu sibo wa balubuli. Yn. 8:44.

9. KANTANDA

Kapalene nu “mutima wa munda” uli mu mutima wa kubalwa muntu. Pano tasia ufisizie na mazambi a mu lwendo lwakwe lwa bubu. WALA tâvinda kubomba milo yakwe Leza bwino.

10. LINSO

Linso lyakwe Leza lyamona ponse, kabili lyamona kyonse kilimo mu mutima wa muntu. Pa mulandu ozu Leza wamana nu kumona mano onse afyême nu kutenga kwa mutima. NGA wakita mazambi mu mfinzi, ku musitu konse sile, Leza akumwene.

11. MALAIKA

Malaika walingana nu mulandu wakwe Leza. Leza walanda nu wa vibalo wapulile mu mafunde alapile asile kifuka lubuto lwakwe Leza lwingile mu mutima mwakwe. Leza ali mukulanda nu wewe wasoma kitabu keno enka evilia.

12. KAKUNDA

Kakunda nu kooni kafukiliile, kabili tekaangaisia muntu. Kooni kaka nu kilangililo kya MWEO MUZUKE, MWEO wa KINE wasininkizia lizambi, nsambu nu bupingulo. Pa sanamu ezi MWEO uli panze pa mutima. Têzi kwikala pamo nu mazambi.

13. LIBEBE LYA MULILO

Libêbe lizyungulukile mutima wa mazambi, lipalene na

kibuza kyakwe Leza bikyazyungulukila muntu wa mazambi. Leza tatonene lufu lwa muntu “wa vibalo” inzi wene atonene ozu alapile, nu kubwela apilibuke. YESU waizile kupusula babifii. KULI tupundu twingi ku mulu pa mulandu wa olia umo wa “mazambi walapila. Leza atonene akusambile mutima obe na mulopa wa MWANA wakwe LYONGA (umo sile), YESU KRISTU. Kibuza kya Leza kitonene kingile mukati mutima wa mupepo, wafwile kale.

YESU emene mitete lombelombe pa mulyango wa mutima obe wapika “ODI” Tekuti umutalalile, mwizwile ali kwingila; nu kuusamba mutima obe kabili uli kuswêta pepe.

SANAMU YA BUBILI (MUTIMA WA MAZAMBI, WAKEBA KULAPILA)

Sanamu ezi yalangila muntu watendeka kulapila nu ku twilizia mulandu wa LEZA. Malaika akwete kipanga, mulandu wakwe Leza untu uli nu bukose’ untu uli nu makali konse konse, kêki kikilile kutuwa. Mulandu wakwe Leza, watunka kabili uli nu buvinde kutenganisia mubili nu mutima nu vilunduwa (viungo), nu mafuta alimo mukati, kabili walengia muntu ênike mulangwe nu mano a mutima. (Ebraenia 4:12) Mulandu wakwe Leza watulangulusia nangwe malipo a lizambi nu mfwa. Muntu abikiilwe kufwa. (Ebrania 9:27) Kifuka kya wa mazambi nu usinazumine kyakaba mu kêlia kyonto mwalema nu kufwinka byunsi nu mulilo wa kibiliti.

Mu kuboko kwa bubili, malaika akwete katwe ka muntu wafwile. Keki nu kyakulangulusia “wa vibalo” nangwe fwe bonse TWAKAFWA. Pali bufii tetukila kutonesya mibili yetu, nu kuivwikilila ngubo ya bei ikata nu kulia bwino pamo nu kupwisia lwinso lwakwe mubili, untu uli wakafwa nu kubola. Balunzi nu myolo bakêkuta; nsita elya mutima wakêza kasaku kamo ku kitebe kya bupingulo kyakwe Leza. Wa “mazambi” watendeka kutwilizya mulandu wakwe Leza uli wamusoka nu kwizuzia mutima wakwe na kibuza kyakwe Leza. Mweo Muzûke waswesiamo mu mutima wa mfinzi. Lubuto lwa Leza lwaingila

nu kubamba kukumbamo mfinzi yonse. Pali lubuto tepaiza mfinzi. Kibuza kya mponvu kya Leza kya sangamusyamo mu mutima wa mupepo. Tunama tonse twabutukamo.

MUTIMA WA MAZAMBI TEWAKEBA KULAPILA

Mweo Muzuuke waswesyamo mu mutima wa mfinzi. Lubuto lwa Leza lwaingila muku bamba kukumbamo mfinzi yonse. Pali lubuto tepaiza mfinzi. Kibuza kya mponvu kya Leza

kyasangamusya mu mutima wa mupepo. Tunama tonse twasangwamo twabûtukamo liba (lubilo).

Ewe Yama, “we wa vibalo” mwitabile YESU, umuzumine wene; lubuto lwa kyalo, engile mu mutima obe; wasyapwile kwingila, mfinzi nu lwendo lwakwe, yakakumbwamo mu mutima obe; viwamona pa sanamu ezi, YESU mwine wailanda: “Nene ndi lubuto lwa pano pa kyalo, wakunonda takênda kabili mu mfinzi.” Yn. 8:12. Bulanda ku bantu batonene mfinzi kukila lubuto. Yesu waingile mu kilongano ku Yerusalema wasanga bantu bali mukusisizyamo nghômbe, mikoko, nu nkunda wabakumbamo bonse nu kusalangania; wafulamuna nu ma meza pali pabadilisizya (pabwezizyaniamo) nu kubalaka nangwe, kilembelwe: “nghanda yane yakaba nghanda ya malombi, inzi mwemwe mwaisangula kibandaoli (kituti) kya kufyamamo bipondo (Mateo 21:12-13). Nghanda nu mutima obe. Yesu taizile sile kutwama nu kupooza bubi wetu; inzi kutupusula atukombole mu buzia bwa vibalo nu bufumu bwakwe kibanda. KANSI Mwana tamikombola (tamifumia) mu buzya mwapusuka kwine kwine. Yn. 8:36.

SANAMU YA BUTATU (Azumiine)

Sanamu êno yatulanga mutima wa “mazambi” walapiile kine. Onvwile nu kumona bukata nu kufina kwa mazambi akwe engi. Pa mulandu wao (mazambi) Yesu watanikiilwêpo ku musalaba. Mutima wakwe ukentele ku musalaba ukwetwe na malaika, wanakilile mulandu wakwe Leza. Kibuza kya Leza kyamwenwe muli Yesu kyakisywa mutima wakwe, palifi talanguluka nangwe Yesu Kristo, Mwana wa mukoko wa Leza, waizile kumufumya mu vibalo vyakwe vingi. Waitabile kufwa pa musalaba pa mulandu wane. Nu kine Yesu wauminwe mfimbo, wawwikilwe tâzi ya myunga wapopelwe misumali mu maboko nu ku maułu, watanikilwe pa musalaba sababu ya vibalo vyetu. Pa kintu keki wakila sye kwimana, ozu muntu wali “wa vibalo kale; inzi wene walapiile, takabwezizyapo kabili. Pali

waibēlengela mulandu wakwe Leza nu kwiunvwila ye mwine,
waimona mu kioo kyakwe Leza; waimona bili mutima wakwe

MUNTU WAPWILE KUZUMINA

kuba wali mu mfinzi ya vilubo. Mutima wakwe watunkwa na mutima wa kulapila. Kipuki kyamulengya alile pantu wa vilubo vingi. Pa ozu musita Leza wamupalama. Kibuza kya Leza nu mutende wakwe byaingila mu mutima mane usambike na mulopa

wakwe Yesu Kristu mane vibalo vyonse vifumiwemo kwa lonse. Wabamba kwinka nangwe Likolo ali pépi nu batopele mitima nu benonekele myeo, abakombole. Malumbo 34:18. Waundapa banakilile mitima nu kukosya bilonda byabo. Malumbo 147:3. Kabili mazui akwe Leza alanda: “Nakakenta muntu ozu (winonekele) utopele mutima, wantutumina onwwe mulandu wane. (Isaya 66:2) Mweo Muzuuke nu kibuzza kya leza byatawala mutima wasambilwe pali wakenta musalaba na buketekelo, kabili pali wamona mulopa wakwe Yesu wazuminée pa mulandu wa kufumia vibalo vyakwe, muntu ozu watendeka kwinka nangwe vilubo vyakwe vyapozelwe. Lenu tâli ni kisinka mu mutima wakwe nangwe mulopa wakwe Yesu, Mwina-Leza, wasambile vibalo vyakwe vyonse. I Yn. 1:7. “Wene umuzumine takazeza, inzi ali nu bukose bwa pee napee; muli wene tuli nu bupusuko ku mulopa wakwe, ngêlêlo ya bubi, monka mwaiila nkumbu yakwe (Efeso 1:7). Lenu taali nu mweo upya mu mutima mwakwe, nu kufuma na lenu takitonene kyalo katanzia bintu bya kyalo, inzi watona bintu byakwe mwine Leza, wabumbizie mutima wakwemo kibuzza. TUNAMA ao mazambi akwe, te ali panze pa mutima wakwe, inga wenka satana mwine kapita tatonene kuya, kabili akikentele sye ku numa waezia kumona pa kwingilila mu mutima. Pa kêkio twaninwee kukeesya (bukie twakentele) twalomba; mane tumukumbe kibanda abûtuke.

SANAMU YABUNA (Wafwile nu Kristu)

Sanamu ezi yapalana nu mwina kristu akwete mutende nu bupusuko bwine mu mutulo wakwe Likolo Yesu nu mupususi wetu Kristu Yesu. Pa mulandu ono, têkindikile, têtswene unge mulandu, inzi pa onka musalaba wakwe Yesu, pantu kabenge te ozu musalaba, inga kyalo te kyatanikilwe pamo nu wene, nu wene ku kyalo. GALATIA 6:14. Wainika kukila nangwe Yesu wafwile ku musalaba mane fwefwe tufwe nakwe pamo mu vibalo, tukose ku bintu bya nsambu I Petero 2:24. Mwina kristu watanikilwe kale pamo nu kyalo kêno. Twalaiziziwe tuye ku mweo; tekuti tuye mu lwinso lwa mubili (Galatia 5:13-25)

Kabili twalandilwe tukebe buzuuke, pantu nga wabula bobo te kuli wakamumona Leza. LIKOLO pa sanamu ya mutima ozu uli kumona, lipanda kwakakilwe Yesu Iwapwile kuvulwa nsalu

“Napwa kale kupōpwa nakwe” Gal. 2:20

Bafwile ku bubu in:
mwali bomi kuli Lez
muli Kristu Yesu
Rom. 6:44

“Nene tengezya kwi-
tona ata kanini, inga pa
mulandu wa musalaba
wakwe likolo wetu
Yesu Kristu.” Gal. 6:14

WAFWILE NU KUBŪKA PAMO NU KRISTO

yakwe, Uli kuvinda kumona nkamba (mizeledi) yauminweko Yesu pa mulandu wa malipizi ali atupalile fwefwe; inzi amuponene wene (isaya 58:11-12) Wapuminwe pa mulandu wane, “obe”, wê wakāna kumuzumina. Likolo Herodi pamo

nu bantu bakwe bamupunikile nu kumuuma Yesu nkamba, bamuvwika ngubo ya kâsikile; balema nghana ya myunga nu kumuvwika ku mutwe paali pa kumuvwika nghana elya yakwe ya nolo. Bamupeela litete ku maboko pâli pa kumupeela elya mfimbo yzwe ya bufumu. Bamufukamina mu kyeni nu kumupu nika bamwana: “mwapola likolo wa Bayuda.” Kabili bamusata mate, babuula litete lelya, bamuuma ku mutwe. Kisya bamuseka, nu kumusaminizia, bamutwama baya kumutanika. Kuli bengi bakutwa bena-kristu, balongana kila busiku nu kwikala ku meza yakwe Likolo (ku kintâmba), bange bakeemba, inzi lwendo lwabo lubi lwamutanika kabili likolo wabo. Te bonse balomba nu kunkuuta, LIKOLO, LIKOLO bakengila mu bufumu bwa Leza, inzi bënka balia bakita bûmizi bwakwe bâbâ wa ku mulu Mateo 7:21-27.

Pa sanamu wamonapo kafuko kalimo mpango. Yuda wamusisia Yesu ku mpango 30. Pantu wakilile kutonesia mpango, kabili kibuzza kya bulungo kyali kyaikêle nu kuteeka mutima wakwe. Waimona lampi nu mikufu byabombêleko bapolisi, balia bateyêle lumese batape ngubo yakwe kuti mulandu wakwe Leza walembelwe kale ufikilile: Bakasana ngubo yane, nu ngubo yane bateyêle lumese bamone uli kuipata. Malumbo 22:18.

Polisi umo wamutunkile Yesu kafumo pa lubali, mulopa nu menda byafumine. Yn. 19:33-37 kazenze mwakasinalile, Petelo wamukâna kale Yesu ku menso kwa mutumisi umo. Ati wewe, wamwitabila Yesu mu milandu nu lwendo lobe lonse? Ao uli mukutina? Yesu walandile evi: “Kupwako, kubalwa muntu uli wankâna ku menso a bantu, nu nene nakamukana ku kyeni kyakwe BÂBÂ wane wa muyulu” Mt. 10:32-33. Kabili walandile ponka: “Muntu onse tatona kunkonka ekane (esule) nke wene mwine nu kupiinga musalaba wakwe nu kunkonka. (Mt. 16:24).

WEE LIBWE lizyamisie, kuli wee nakeeza kufyama.

Menda azo nu mulopa, wafumine momo

Byatusamba mazambi, byatulenga kuwina.

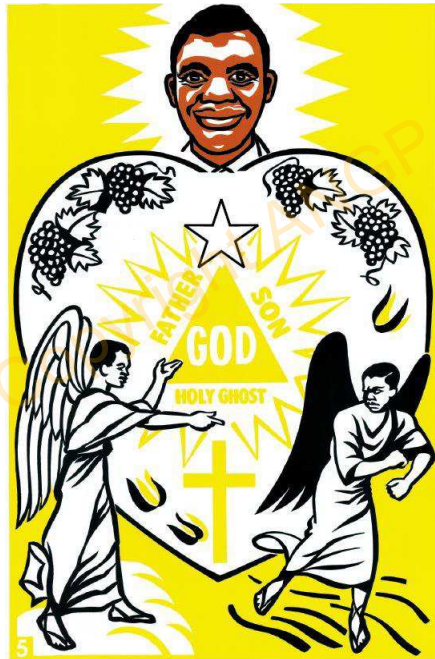
Inzi muntu usitwikilê musalaba tanonda, ozu te wane (Mt.10:33).

SANAMU YA BUSANO
(Kilongano kyakwe Kristu)

Pa ezi sanamu twamona bwikazi kwasambilwe nu “wa mazambi” wapusukile pa mulandu wa nkumbu nu luse lwakwe

Kibuza, nseko, mutende
kuteka mutima, luse,
mutima uweme, bu
muntu wa kisinka.

Kutekamana, kufuuka,
kutekanya mu byonse.
Gal. 5:22

KILONGANO KYAKWE KRISTU

Leza. Tâli kilongano kya kine kya Leza, nghanda yakwe Leza tata, Mwana nu Mweo Muzuuke; muntu kine wantona wakita

mulandu wane nu Tawe wamutona, nu fwe twaiza kukuula nghanda muli wene, nu kwikala kwakwe. Yn. 14:23. MULI Yesu Kristu Leza wamukindika muntu ozu kabili wamupaala nu kumukuta.

Lenu mutima wakwe nu nghanda yakwe Leza Mumi (ukosele); pantu vibalo vyapozêlwe. Pali pa tunama twalekana-lekana twali pamo nu sya-bana “satana baba wa bufi, twamona Mweo Muzuuke walimo mu mutima. Pâli pa mîlo ya bya kyalo, muntu ozu wakyaluka bukaba bwa matunda, nu kimuti kusekele mazabo engi a mweo nga: “kibuza, nsansa, mutende, kuteeka mutima, luse, nkumbu, mutima wa kisinka, wa mponvu, kufuuka, kunakilila, kuteekamana, nu byonse byatona muntu nu Leza. Wa mutima ozu nu kimvule kya kine, kyavyala mazabo a kine mu kisiki kine Yesu Kristu, Likolo lyetu. Kintu kikata pa kuti avyale evi nu kwikala muli Yesu nu wene ekala muli mwemwe. Yn. 15:1-10. Kabili wabiika mulandu wa Leza mu mutima mwakwe, pantu ali waizulamo nu kubatiziwa na Mweo Muzuuke wa maka akuvinda mubili nu lwinsô lwakwe. Ku maka enka a Mweo Muzuuke uli kuvinda kuya ku mweo, lwendo lwakwe te lwendo lwa kyalo inzi lwa mutende, pantu aketekêle muli Yesu, koku i kuvinda kwa kyalo. Waikêle nu kutêka mutima nu kukosiwa na kwiza kwakwe, LIKOLO Lyetu Yesu Kristu wikêle mu kibuza kya Leza kya muyayaya.

LISYUKO ku bantu bali nu mutima uweme, pantu bakamona Leza. Mt. 5:8 Makuunga Mfumu Daudi wali munonsi wawinine sana nu balwani bakwe, kabili wamwipaile Goliati nu bange sile, inzi wali nu kilubo kimo kikata ku mutima walombele: “wee Leza, nghumbile mutima wa mponvu, kita kabili mweo unakile mukati mwane. Malumbo 51:10. TE kuli muntu wakuvinda kwisamba mutima wakwe ye mwine, katanzya kwibumbila mutima upya. KIMUPALILE amwizile Leza watekêle mutima wa munda nu kulekela vibalo vyakwe nga Mfumu Daudi. Kapalile atange aluuke mwana walubiliile, wasile ba kapoli nu kubwelelamo kuli see nu kulanda: wee, Bâbâ nalubile pa mulandu wa ku mulu nu kuli wewe. Leza uli pêpi kumukwasya onse wa vibalo waiza nu mweo wa kunakila. Leza

walandile: “na kakupeela mutima upya, nene nakakupeela mutima upya munda mobe, nakafumya mutima ulinga libwe mu mubili mobe, nene nakabikamo Mweo wane muli wewe. Kuti uye mu twêbo twane. Keki kipingo kipya kyakitile Leza nu kukaka na mulopa wa Mwana wakwe Yesu Kristu.

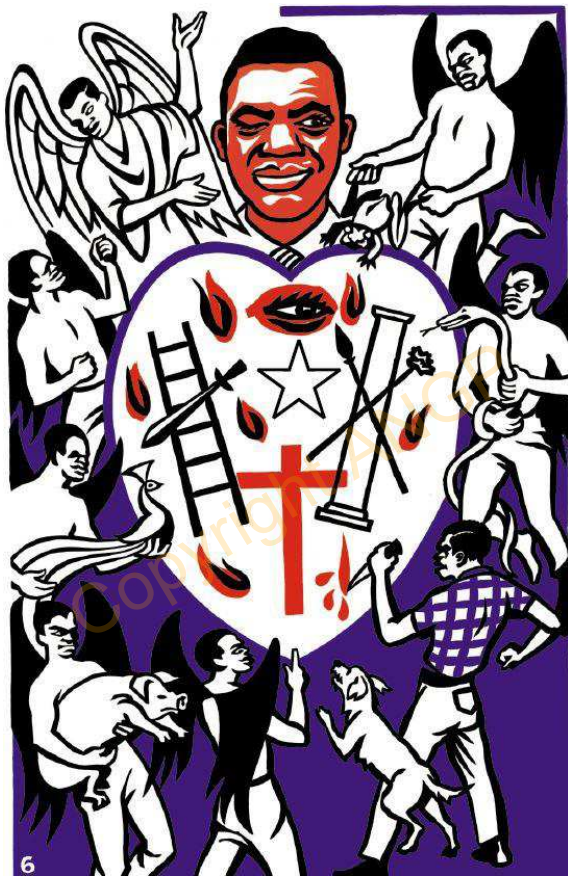
Pa sanamu ezi ya busano twamona malaika waiza kabili nu kumukwasya, pantu wakwasya balia bakupyana bufumu bwa bukose bwa muyayaya; kabili wabapalama bamubombela LIKOLO (MALUMBO. 34:7; 91; II DAN. 6:22; MT 2:14-19; 18:10; MILO ya Basakwa (Matendo 5:19; 12:7-10) Kabili kibanda amwenekele pa sanamu, wapaleme pepi nu mutima nu kûmina umine engile aye mu nghanda yakwe ya kale; pa mulandu ozu, twaanwa: “teke mitima mukêsie; pantu Ibilisi, mulwani wenu, waenda wabuluma nga nkalamu wakeba bakulia (I Pe. 5:8) kupwako, nakileni Leza, inzi mukanine satana nuye wakamibutuka (Yakobo 4:7)

SANAMU YA SITA (Mutima waeziwa nu kupona)

Sanamu eno ya nkumbu nu ya muntu wabwelele ku numa. Linso lyakwe te lyazibata. Yalanga nangwe muntu ozu tâli nu mpepo nu tulo twamukwata mu bukose bwakwe bwa bwina kristu. Linso linge, bufi siye lyakyêzia kukenta oku ke nu nu koku lyakeba kupendezya kyalo. Lubuto lwali mu mutima mwakwe te lwazima. Takitonene kweema pamo nu kristu. Lenu ali pa kati kakweziwa nu kabili waitabila vya bubi paali pa kumubutuka mulwani. Waisalilapo mulwani pali pa kusala Leza. Katanzya akili waya kulongana, nu kwezya kwifiika nangwe tatonene bya kyalo, bili mu mutima mwakwe, malanga afumamo nu musalaba wafina; lenu wanaka nu kutendeka kubutuka Leza wazeezya kibuzi kya ntanzi kuli Leza Kantanda kali mu mutima mwakwe, malanga azima nu musalaba wafina kukila Buketekelo bwakwe bwapunguka, kabili walekela kupepa Leza. Waaluka nu bukofu ku mutima nu kumupeela mulwani kifuka.

Mutima wa ndubaluba wakookola wakeba pa kwingilila.

Muntu ubwelele numa ali nu kilumba kabili alabile nangwe wapusukile pa mulandu wa nêma bunke. Bukyakolwa nubo bwakokosya mu mutima wakwe bwakeba pa kwingilila. Unge

MUTIMA WAGZIWA NU KUPONA

muntu wamuketa nu kumwana amine bwalwa, nangwe te kantu kumina tunini wala te lizambi. Tamanine nangwe kumina bwalwa katanzya sie tunini nu nga evilia kaezi kakolokela ku kukolwa

pange mwanakazi fulani wamuzengela mulume nu bakibuza bakwe bwalwa nu kwifumyamo nangwe taminamo wene mwine. Inzi wene iwalenga bange bamine bwalwa (waibêpa). Wabêpa na kibanda kya bukyakolwa nu bukende. Utonene kwenda pamo nu bakibuza babi nu kuya mu makabale a bwalwa bubi. Pange fulani wamwana nangwe kukinda nghoma nga bazungu te lizambi abe, inzi kukinda inga walûba nu lizambi. Tewizi nangwe ponse pabaki ndila pabemba bantu babale mazambi? Kupêpa fwanka ya ku magasin nu kilubo nga kupêpa fwanka ili munghanda. Yesu tapêpêle fwanka ata kanini, wala mwina kristu wakonkelepo. Mulwani wa mwana nangwe te kantu kubala vibalo limo kabili kupungula limo sile. Mulwani tamwana evyo nu mpepo ya bukende yapata pakwingilila mu mutima wakwe wasambilwe, nu kuukwata kabili. Muntu umwenekele pa kilangililo wa mutunka ku mutima na kisu wupalana nu balya bapunika bakristu ku mulandu wa kusongelana. Wa katima kanini tavinda kwilekeela apunikuwe na bantu, pali bufi bènakwe. Milandu yatunka mu kukisya mutima wakwe, kabili nu kibuzi kuli Leza kyangunguka, waanza kubatina bantu kukila kutina Leza. Kabili pantu tâli nu mwêzo wa matontonkanio a bantu, wene waalukile muzya wa bantu, nu kubwelela ku numa.

Kubuuka ovioo nu kifulwana na bantu kwalapuka kabili bukyuzi, lyemo, lyenda, bulanda byatawala mu mutima wakwe. Matuka aikala pa kanwa kakwe nu ku milomo yali yalumbanya nu kutasya Leza nu kupepa. NGA mulwani tamona pakeena ao kalipulo kanini, ali kwingila; nu kubumbulapo patane mane mazambi ange engile.

Nu panini sile kukuta kibalo kya kutona mpango kingile mu mutima nga tetutwilizya kusokuva kwetu kuli Yesu Kristu Likolo nangwe: “Kesiye mwalomba, no kuti muponene mu kweziwa. Mt. 26:41. Kupwako waketekela nangwe”: nghimene, akengele akeza kupona. I Wak. 10:12. Kupwako, tupalile kuvwalila byuma (byela) bya ki-Leza, kuti tukose pa kuluwa nu mulwani mukengezi mukulu. Efeso 6:11-18.

SANAMU YA SABA (KILOBA)
(Mutima ukosele nu ubwelele ku numa)

Sanamu ezi yalanga namuna ya muntu ubwelele numa, akipwa kupewa lubuto nu kuonza makola a ku mulu, nu kwalulua bu-umo nu Mweo Muzuuke waponene. Kabili sanamu ezi yalanga namuna ya olia muntu asinalapile. Katanzia kusimikilua lilandwe lya mponvu nu kumuila ku menso akwe, inzi uukitile mutima kufina kabili ekalilile kukita mazambi.

Yesu walandile musango wa muntu abwelele numa pa alandile: “mpepo ibipile pa yafuma mu muntu, yaya pasili menda wakeba pakutuzizya; nga tamwene walanda: “Nakabwela ku nsesi yane kunafumine, nu pafika, wasanga ipyenge nu kuwamiwa bwino wabwelela ku numa wakuta mpepo inge 7 (kiloba) ikilile pali wene, baingila nu kwikalamo; nu lwendo lwakwe lwakilapo lolia lwa ntanzii (Luka 11:24-27) byamukitikiile ozu muntu mwenka mwaiandila kelia kisimikizio kya kine nangwe: “Kabwa kabwelela ku maluka akwe, nu ngulube wasambilwe wabwelela kwivulunga mu matobo. Malembo aza alanga bwino namuna ya muntu ubwelele ku numa nu wa mazambi usinalapile. Lizambi, pa kumona bukengezi bwakwe, lyaizile kwikala mu mutima nu kumuteeka; katanzia menso akwe alanga mutima wakwe winonekele. Mweo Muzuuke wafumamo; pantu wene teezi kwikala pamo nu mazambi. Lubuto nu mfinzi tevitonene. Mutima teuvinda kwaluka kilongano kya Leza kabili kituti kya mulwani. Malaika, mulandu wakwe Leza wanuuna kabili wikebûkile ku musana, waizi nangwe ozu mubi ali kulapila nu kupapâta nga olia mwana walubiliile. Mwana ozu utwalanda walangulukile mu mutima mwakwe lu ali waikela pa kati kati ka ngulube nu kulya makapa nu vipoozwa (masina) vyakulya ngulube, te kwali muntu wa kumupa ka kiliyo. Walangulukile byâli wabwelele numa nu kuzêza kwakwe, walapiile nangwe: “Nakaba kuya kuli bâbâ wane nkamwane evi: wê baba nalubile ku mulu nu kuli wewe, te nkipalile kukutwa mwana obe abe. “Pa mulandu wa bulapilo bwakwe bwa kine nu kufiitwa pantu” wa mazambi, sê wamupokelêle nu kumusamba. Wakita fêti nu kumwipaila nghômbe. Inzi pa ezi sanamu, muntu ozu tâli na

mutima wa bulapilo wamukwasya abwelelemo kuli Leza, nu kufukama ku kyeti kwa Yesu, ao kumukuuta amupozele vibalo vyonse nu kumusamba. Mulangwe wakwe wazile kale na mulilo

MUTIMA UKOSELE NU UBWELELE KU NUMA

nu kufwa. Wali nu matwi inzi takyuvwanga kabili lizui lya Leza. Akwete menso, inzi tamwene kyônto kya mfwa mwaumiine kuponena. Tali na busoni kabili bwa kwikala mu lizambi; waililila

mu vibalo vyakwe ku menso a bantu nu Leza. Mulwani waizile kutawala mutima wakwe kabili ekêle pa kitebe kyakwe kya bufumu nga Mfumu (Likolo). Pange kunze muntu ozu emwenesizie nangwe mutima wakwe uweme, alinga kabuli ipakêlwe lukenza (makeke) panze kuya yamwenekele kuwama kansi mukati mubumbile bikuza bya muntu wafwile nu bubu. Mt. 23:27 Sya-bana wa bufi ekêle pa kifuka pâli Mupasi wa kine. Kila kanama, ao sile kila lizambi lyaiza lyakonkêne (lyatwamene) nu kibanda kinge kikilile kubiiipa kimukwasiye kutawala mutima. Katanzya atona kufuma mu vibalo kuli balwani babi tavinda. Akakilwe. Panu taali nu kisinka kya mulandu walandile. Yesu kuli Musakwa Petelo: “mwamona syani? Malipizi ki akamona muntu olia wanyantaula Mwana wa Leza pansu, nu kuusula mulopa wakwe nangwe unangwa, kabili watuka nu mweo mwine wa bupe (Ebrania 10:29-31; 2 Pet. 2:1-14)

Wê yama (yangu) we wasoma, nga mutima obe ubipile namuna ezi: “mulle Leza na mutima obe onse; kabili uli kuvinda nu kûmina ômine kuvuwa vibalo vyonse; nga wamwizila nu mutima wa kulapila kine. Kabili ali nu buvinde bwakukaka mulwani pamo nu tulwani tonse nu kutupooza panze tufume mu mutima mobe nga watona akukitile evio. Mwizile wene LIKOLU nga byaizile muntu olia wa bukoma nu kumwana: “teutona uli kunkos ya ku bukoma bwane” nu Yesu wamwana: “natona, sambwa (tuuka) Mk. 1:40-43. Inzi teufinia, mutima, watona mfinzi wasuula lubuto, te kuli kiketekelo nandi wa kukukwasya. Pantu mfuto ya bubu nu mfwa, inzi bupe bwa Leza ni BUKOSE bwa pee bwapanwa muli Yesu Kristu, Likolo wetu. (Roma 6;23)

SANAMU YA MWANDA (munane)

Lufu Lwa muntu wa mazambi

Pano twamona wa mazambi ali nu mutima wafinine, kabili ubwelele numa. Mubili wakwe wizwile mwezo wa mfwa. KIZUWA ozu uli nga lufu wapalama pepi nu wa mazambi wabiika bulapilo bwakwe lukeele, mwezi waiza, mwaka waiza. Lufu waiza nsita yausimanine nu yôsiketeekele. Lwinso lubi lwabutuka nu mfuto ya bubu ipalile ilipwe. LYEMO lya mu

KIZIBA lyakwata ku mutima wakwe watinsiwa nu kututuma; katanzya atona kulomba, wamona nangwe tapalamana na Leza kabili. Milandu yonse ya bakibuza benakwe teikivinda kabili

LUFU LWA MUNTU WA MAZAMBI

kumukwasya pantu teyamutwilizya. Kabili tavinda kwipusula na bulungo; bobo tebvinda kutalaziya misa yakwe, wala kulundako myaka yakwe. Inzi ata eziya kumulanguluka Leza, mulwani tãmupa nsita ata kanini. Kintu kyonse kyatonene pano panze kyamoneka sya kyamupunika, nu bakalombozi bakwe

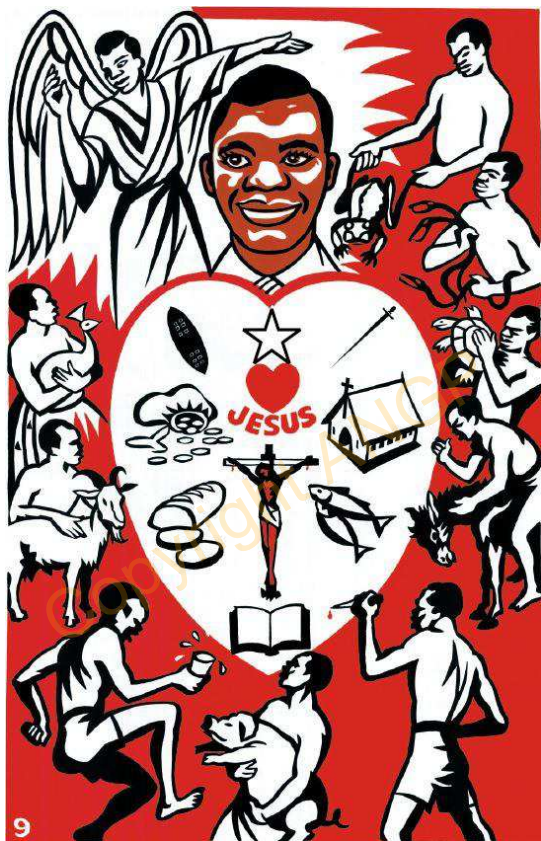
tebávinda kumukwasya. Watendeka kwinka nangwe nu kintu kyakuleta mwezo kuponena mu maboko akwe Leza Mumi, wali waketekêle kupata nsambu ku kyeni kya Leza (kuzumina) nsita ya bulwele bwa kufwa. Lelo wamona yasyali nyuma; wacelewa kale. Bantu bengi basangwana lufu lwa kusitukiya sile bila kumona nsita ya kubwela alapile kuli Leza nsita ya mfwa yabo. Kili bwino sana tukebe Leza nsita yakili wakimoneka. Pano twamona wa vibalo wasyafwa; akipwa kusuula mulandu wa bukwasu bwakwe Likolo nu kibuzi kya Leza. Mu bukome bwa-kwe tâli waunvwa lizui lya Leza, Mupususi wakwe; inzi lenu lyakwe zuzi wakwe; pâli pa lizui lya Leza wakwe lyamulanda: “mfumineniko we utipilwe, endwe mu mulilo wa muyayaya, walungikilwe mulwani nu bamalaika bakwe” (Mt. 25:41) Bantu babikiilwe kufwa limo sile nu kupwa kufwa bupingulo.

SANAMU YA FUNDI (KENDA) **(Mutima wa mwina leza wa kisinka)**

Pano twamona mwina kristu wa kine walwisiya nu kuvinda mu kweziwa kukata kwa mubili na mulwani. Waiziwa konse konse, inzi wene walwisiya kufika nu ku mpela.' Muli Yesu Kristu wavindile kukila nu kabili taanzile kusindana sile mu bwina kristu, inzi kukita masindano aza pa kumukenta Yesu, mwine kilongozi wabuzumino nu buketekelo. Mulwani pamo nu libumba lyakwe bamwendela muntu ozu uzumiine nu kuuwezya amone pa kwingilila, kilinga sile bufi pantu tauvinda. Kilumba nu kibuzi kya bulungo, nu mutima wa bupungwe visunukile.

Pâli Pa Kabwa nu Kamfuma, twamona “Kabeema” nu “Puunda”; pantu lingi lingi lizambi lyaaluluka nu kuvwala kipapa (lukanda) kinge nu lina linge. Inzi mwina-kristu wakeesya wainika lizambi lyakiiza sile kulê. Katanzya lize mu lina lya dini; katanzya nga malaika wa lubuto. Pantu mulandu wa leza nu Mweo wa kine bilimo mu mutima mwakwe, byamutwala mu lwendo lwa kine nu kumukwasya kwinka bintu biweme nu bibipile. Pepi nu tolya tunama tubi, pemii bibanda bibi, wamumona muntu waimii watimpa maziya ku kyeni kya mwina kristu wa kine; muntu ozu ukwete likopo (lukombo) lya bwalwa

ku minwe, Wamupima mwina-kristu ku bubi bwa kyalo kêno nu ku bwalwa bwaminwa bakinda nu nghôma, inzi mazambi aza teavinda kumuleetela mwezo ozu mwina-kristu wasubilwe

MUTIMA WA MWINA LEZA WA KISINKA

mafuta nu walekêle vibalo nu vya kyalo. Pa mulandu wa bêbi apaleme kuli Leza. Unge muntu wamukisia mutima wakwe na kisu. Bêbi byonse bya mutunka nu kukisia mutima wakwe: “matuka, lubuli, kapuni, bufi, lwambo, kubepelwa na basizumiine

nu balia baponene. Inzi wene walanguluka mulopa wakwe Yesu nu kwimana sinta ku milandu yakwe Yesu, nangwe: “Lisyuko lyenu lumukatukuwa nu kwemiwa nu kubêpelwa bintu bya bufi pa mulandu wane (sekeleleni) mwisekêle nu kwikindilila; pantu mfuto yenu muyulu ikata (Mt. 5:11-12).

Lizambi, “mubili” nene “nu mulwani byalwisya bena-kristu ku bu-umo nu Leza. Inzi ku maka akwe Yesu, babo bêmene balanda pamo nu musakwa Polo: “Nani wakatupokolola (wakatulekania) ku kibuzi kyakwe kristu? Nga nu nseko, nga nu nzala, nga nu bwamba, nga lufu, nga nu atali, nga nu kipanga, nga nu lyemo? Bena loma 8:35-39 Mu bêno byonse twasindania kukila nu kusinda ku maka akwe olia atutonene. Kukuwala byela byonse bya Leza, mwina-kristu wimêne misiki mu kwêziwa kabili ku maka a Mweo Muzuuke wasiinda mubili nu vyezyo vingi vyonse. Wainika nangwe Kristu teekala mu mutima mwakwe, mukila mulwani nu libumba lyakwe, pantu mutima mwakwe, wa mukila mulwani nu libumba lyakwe, pantu kyalo, Mulwani. Yesu wasindile satana, nu lizambi nu mfwa, kabili muli wene twakitilwe kukila tube bakwanzya nu kabili twanzye nu kupata nghana ya bukata. Kantanda ka malanga yakwe kaswe, kabili kabêke. Mutima wakwe wizuzi buketekelo nu Mweo Muzuuke. Malaika wa Leza ali peulu pakwe wamulanguluya bilailwe bikata bya bei byakapewa balya bakavinda nu kufika mpaka ku mpelezyo (bimwesyo) ufunuo 2:7, 11, 17, 26; 3:5, 12, 21) Mufuko wa bulungo bwitikile pansu walanga nangwe te mutima wakwe sile, inzi bulungo nu byonse byakwete bitulilwe kuli Leza byonse. Pali ya kufutwa (mfuto) kupewa mfuto yakwe pa kukita vibalo bibi, bwabakwasya bapabi; kabili watuula kuli Leza: “kya likumi kya vintu vyonse vyali wapata, kabili kukila pa bêbyo watuula nu mitulo inge kulingana nu kuvula kwa bunonsi bwakwe. Mu kubalwa nzila wabonvya mpango yakwe ku bukata bwakwe Leza; inga nghômbe byali wamutusya sê-lenzi mabêle; i evyo vyenka nu mwina-kristu ozu, watulila Leza bintu byakwe na mutima umo. Kisoso kya mukate nu lisabi byalangisa nangwe waenda mu bukose bwa kine. Tâmina bwalwa ao lutuku, katanzya kwibiika bubu bwa kumina

milopa, nandi kulya nama ifwilile ine na bulwele nandi kupeepa fwanka; pantu walanguluka nangwe mubili wakwe upalile kuwama sana, nga nghanda ya Leza byaili. Mutima wakwe uli nghanda ya mapepo, kabili ku mibêle nu ku kintu kyonse, taapusa kuya kulongana; akilile kutona malombi a mu kilongano kabili nu a ku nsesi kwakwe, wakolongania bakwabo kila busiku nu kulomba pantu amanine nangwe kwa bula kulomba mwina-kristu tâvinda kwikala nga lusamaki wabulwa menda. Kitabu kizwilwe kyalanga nangwe bibilia mulandu wa Leza ni kitabu kyakwe kyali wasoma nu kwifunda wakankamene. Bibilia ni lampi ku maułu akwe, kabili nu kipânga kyakwe kya mweo. kyatusya mutima wakwe kila busiku. Kabili nu menda a kupwisya kyaka ku mutima wakwe. Pange waisamba mu mulandu wa Leza, kabili waubonvia nga kioo kya mutima mwakwikenta. Atonene kuutwama musalaba uli wamulangulusia nangwe, ye mwine wafwile pamo nu kristu, kabili wazyukile kufuma mu bukome bwalenu. Pa kêkio wakeba bya ku mulu, belya bya muyayaya bisili byainone. Apembelêle kumonana nu Leza. Apalile kimuti kibyêlwe ku mbali menda, kyaseeka buzabo mu nsita ili yonse, kabili waalukile nga musambo wa muzabibu wa kîne, uli wavyala mazabo (bunko) engi. Kibuza kyakwe Leza kya kîne kizwile mu mutima mwakwe, kabili pa kêki tatina mfwa. (Malumbo 1:1-3; Yn. 15:1-14; 4:18-21.)

SANAMU YA LIKUMI

(Ingila Mu Bukata Bwa Mupususi Obe)

Yesu walandile: Nene ndi bumuzuYuuka nu bukose; wakumwitabila nandi afwa wakaba nu bukose. Nu muntu onse mumi wakazumina muli ne tekuti akafwe kabili. Yn. 11:25-26. Wene waunvwa mulandu wane nu kumuzumina olia wa ntumine ali nu bukose bwa pee, wala takapingulwa; inzi wapula mu mfwa nu kwingila mu bukose. Yn. 5:24. Lufu te lwaleta mwezo ku mwina - kristu pantu lufu lwamininwe nu kwanwa: “Wee bukwanzia bobbe buli kupi: ewe lufu, nsungu yobe ilipi? ila twasantila Leza watupa maka akuvinda muli likolo wetu nu nkambo Yesu-Kristu. I Kor. 15:55-57. Muntu watina LEZA,

tatîna kufwa, kufuma mu kyalo pakukêza, wakaya lwakwe nu buseko munghanda ya mponvu nu ya muyayaya. Musakwa Polo walandile: Ntonene kukûka kuya kwikala nu Kristu, kêki

INGILA MU BUKATA BWA MUPUSUSI OBE

kya nghwamina saana. Bena Filipi 1:23. Mwina-kristu aketekeele kumona lukebu lwakwe Yesu; wamufwiliile ku lipanda nu kumupusula kwa mulopa wakwe ye mwine. Mweo Muzuuke wamulangulusya milandu yakwe Yesu yalanda: “Te kukolelwe

mu mitima, zumine Leza, munzumine nu nene mu nghanda mwa Tawe muli vifuka vingi vyakwikalamo. Nakeeza kabili namibwilila mbela, naya kumilungikila vifuka, nakeeza kabili pa kale nu kumitwama ne mwine ku ndi; ni mwe mwikale konka. Nu mwe mumanine kunangya kabili nu nzila mwizi. Yn. 14: 1-4. Linso te linamone bebi wala kutwi te kunaunvwe; wala te kuli muntu wavilangulukile kale; bintu bebyo byateyanizye Leza! Akapeele bantu bamutonene. 1 Kor. 2:9. Mukyalo te muli lulimi lupalile kulanga, katanzya kulumbaniya bukata bwa kumilu pa bantu bonse bali mukuvinda pano panze pa kyalo nu bamuzumiine Yesu Kristu.

Pa ezi sanamu, ya likumi twasokwa pa mulandu wakuya (kufwa) kwa mwina Kristu uzumiine kisinka. Pa kufwa, malaika wakwe Leza wamonekapo, wapembêle kuutwala kasaku kamo ku kyeni kya Leza. Likolo wakwe u wali wabombela wamwana evi: "Bwino muzia (mulingu) wa mponvu nu wa kine, iza wingile mu nsansa ya Likolo obe (Mt. 25:21) Mulwani tâli na maka pali ye; pantu lufu lwakwe lutonekele ku menso akwe Likolo; Kufuma na lenu, lufu lwa bantu bazumiine Leza luweme sana (Malumbo 116:15). Naunvwa lizui kufuma ku mulu nangwe: "Lemba, bafu bakufwila muli Likolo, nkambo kufuma na lenu basyuka; nangwe Mweo: "Leka batuzye ku milo yabo; pantu mibêle yabo i balondele (Bimwesyo-Bimona Ufunuo 14:13).

Wee yama (yangu) wa mponvu wee uli wasoma kêki kitabo, Likolo Leza akukwasye kumupeela Yesu mutima obe pantu ali wakulomba ye wenka: "Wê mwanane mpeele mutima obe." Tekuulekêla mutima wa kilumba nu bukengezi, ukuzezye pa kulonda lwinso lwa bubi: pantu uketekeele mutima nu kipuba. Lekela kibalo kyobe, ukwate nsambu, pantu mfuto ya vibalo nu vibalo nu lufu, inzi bupe bwa Leza nu bukose bwa pee muli Kristu Yesu, Likolo wetu.

Nu wewe wapwile kwipeela nu kwituula kuli wene mu bukome bobo. Kwata maboko abili milandu ya bukose mu buketekele buli muli Kristu Yesu, pantu umanine nani olia u-wazumiine nu kumuketekela nangwe ali ni buvinde bwa

kukusungila kēlya kintu kyakubikiile ku mulu kufika busiku bōlia bwa akēza.

Imanisiye ku buketekelo bwenu buzuuke kukila; lombeni mu mweo muzuuke, isungeni mu kibuzi kya Leza mwakentelēle Yesu, Waanza nu kupwisya buketekelo bwetu; kabili ali mukwiza lubilo lenu sile, wene MFUMU wa sya-mfumu, nu LIKOLO wa makolo.

Wene ali nu buvinde bwa kusunga mwe bonse tekuti mwipuutale kumimika ku kyeni kya bukaka bwakwe kwa bila kabulema. Wenka YE Leza umo Mupususi wetu kuli YESU KRISTU. Likole wetu, bukindame buli na wene, nu bukata nu bukulu, nu buvinde, nu maka kufuma kyalo kubumbwa, kufika na lenu nu kale kumo. AMEN. Yuda 24, 25.

Wee mwina-Kristu wa mponvu, bakuzamika sye kyampuni; tebakakupusuya ata babo benobe. Ukonkobezye sile nu kusipa mu lina lyakwe Yesu; pantu te wabombela muntu; inzi sile Leza. Makuunga bano ba kyalo tebatusūla; tekuti TUTINE. TULI NU LEZA.

A SPECIAL WORD FROM ANGP
UN MONDE SPÉCIAL DE L'ANGP
UMA PALAVRA ESPECIAL DA ANGP

This booklet "The Heart of Man" is available in over 538 languages and dialects spoken throughout the world (Africa, Asia, The Far East, South America, Europe, etc.) Our Heart Book is now also available on cell phones, tablets, etc from www.angp-hb.co.za or as an APP "Heart of Man" on Android phones.

Le livre du "Coeur de l'homme" peut être obtenu en plus de 538 langues et dialectes parlés dans le monde entier, à savoir: Afrique, Amérique, Asie, Extrême Orient, Europe. Notre Livre du Coeur est maintenant aussi disponible sur votre Téléphone cellulaire, plaques, etc. de www.angp-hb.co.za ou comme une Application "Heart of Man" sur téléphones Android.

Este livro "O Coração do Homem" é obtido em mais de 538 línguas e dialectos falados em todo o mundo, a saber: (África, Ásia, América do Sul, Extremo Oriente, Europa, etc). O nosso Livro O Coração do Homem também está agora disponível em telefone celular, tablets, etc. de www.angp-hb.co.za ou como um aplicativo "Heart of Man" nos telefones celulares Android.

The 10 heart pictures contained in this booklet are also available in the form of large coloured picture charts (86 x 61cm) bound together in a set of 10 pictures. These "Heart Charts" can be obtained with European or African features and are particularly suitable to be used in conjunction with the Heart Book for class-teaching, open air evangelization etc. Kindly contact us to ascertain the latest subsidized price of this chart.

Les 10 images du coeur qui figurent dans ce livre peuvent être obtenues en tableaux de couleur, format 86 x 61 cm, avec des physionomies européennes ou africaines. Ils peuvent être utilisés en même temps que le livre du coeur pour des classes bibliques, a

l'ecole du dimanche ou lors de reunions de plein air. Soyez aimable de nous contacter pour assurer les derniers prix en cours du tableau.

As 10 imagens do coracao, contidas neste livro podem ser obtidas num conjunto de 10 imagens em colorido no tamanho de (86 x 61 cm). Estes "Cartazes do Coracao podem ser obtidos com caracterfsticas Europeias e Africanas e podem ser usados em conjuncao com o mesmo livro em classes de ensino biblico, evangelizacao ou ao ar livre. Agradecemos que nos contacta- se para confirmacao do ultimo preco dos cartazes.

Kindly write to us if you are able to assist us with further translations of our free Gospel literature, informing us of the language into which you could translate this Gospel literature. Your assistance would be appreciated.

If you have found salvation in Christ, or have been otherwise blessed through our Gospel literature, please let us know. We would like to thank God with you, and remember you further in our prayers.

Nous vous invitons a nous contacter pour faire des arrangements concernant de nouvelles traductions de notre litterature, nous informant de la langue dans laquelle vous pouvez traduire cette litterature evangelique. Votre aide sera beaucoup appreciee.

Si vous avez trouve le salut en Christ ou si vous avez ete beni par notre litterature, nous vous prions de nous le faire savoir. Nous aimerions remercier Dieu avec vous et prier pour vous.

Nos vos convidamos a nos contactar, afim de fazer qualquer arranjo concernente a novas traducoes de nossa literatura em outras lnguas. Vossa assistencia sera muito apreciavel.

Se tem encontrado a salvacao em Cristo, ou se tem sido abençoado por intermedio da nossa literatura evangelica, faca o favor de nos

informar. Pois nos gostaríamos de agradecer a Deus juntamente convosco, e lembra-lo sempre em nossas oracoes.

For free Gospel literature, books and tracts in over 538 languages, write to:

Pour obtenir gratuitement de la litterature evangelique, des livres et des traites en plus de 538 langues, ecrivez a:

Para obter gratuftamente a literatura evangelica, livros e folhetos em mais de 538 lnguas diferentes escreva para:

E-MAIL: info@angp-hb.co.za
info@angp.co.za

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. Box 2191

PRETORIA

0001

R.S.A.

A Gospel Literature Mission financed by donations
Une Mission de litterature evangelique financee de dons
Missao de literatura Evangelica financiada por donativos

(Reg. No. 1961/001798/08)